

Arrestforvarer i Horsens

Arrestens personale bestod førhen af arrestforvareren, der også kaldtes en slutter, hans kone der stod for madlavningen, og løst ansat personale, f.eks. vægttere eller andre stærke karle.

I det 16. og 17. århundrede var grænselandet mellem ærlige og uærlige – allernederst i Guds og Majestætens og hele folkets ordenshierarki, hvor selv det usleste menneske dog stadig er et menneske – finder vi bysvenden og slutteren, bysvenden var også bystyrets stik i rend dreng,

Stodderfogeden var udvalgt af bystyret ”som tillidsrepræsentant” blandt stoddere og betlere. De tre embeder som slutter, bysvend, og stodderfogeden var så ilde ansete, at stillingerne kun kunne besættes med personer, der i forvejen havde mistet al borgerlig agtelse.

Tilbage i det 16. og 17. århundrede risikerede arrestforvareren selv fængsel, hvis en fange undveg fra hans varetægt. Det var ved Kongelig Forordning af 1695 bestemt, at såfremt en fange undveg, skulle den slutter, hvis slette tilsyn var årsag hertil selv lide samme straf, som den undvegne skulle have haft. Der skulle således blot en enkel fejldisposition til, for at slutterens status ændredes fra ansat til indsat.

Slutteren Niels Sørensen Qvist tog så lemfældigt på sine pligter, at han 1725 blev dømt til tre års arbejde i jern på Bremerholm i København. Hans forseelse var, at en tyveknægt ved navn Jens Muremester, der var dømt til galgen, var blevet set i et andet værelse end fangehullet siddende på en skammel idet han indtog sin mad sammen med slutteren. Og da Jens Muremester havde fået sin mad, fik han af slutteren en pægl brændevin (ca. ¼ l.) med ind i hullet. Men fangen takkede for venligheden ved at rømme fra arresten, hvorved sammenhængen blev afsløret.

En anden slutter, blev i 1797 sendt til Viborg Tugthus efter at have gjort sig skyldig i: ”medlidenhed, skjødeløshed og uforsvarlig omgang med at tilslutte (låse) arrestanterne”. Med disse udsigter er det forståeligt, at en ansættelse som slutter kun virkede tillokkende på de allerfærreste og ofte kun på personer fra folk i små kår. Rollen som den moralsk dybt nedsunkne, som den jævne borger distancerede sig fra, havde slutteren, bysvenden og stodderfogeden, til en vis grad arvet fra bøddlen, som de ofte blev sammenlignet med..

Kilder: Bay Sv. Aage *Horsens Historie indtil 1837*
Bay Sv. Aage *Horsens Kommunale styre 1837 – 1868*
Jarlskov Flemming *Lov og Orden*
Jensen J.K. *Fra Fangehus til Byrådssal*
Jensen J.K. *Blade af Horsens Købstads Historie*
Lokalhistorisk arkiv for Aalborg Kommune / *Rådhusets skygge*